

פרשת פקודי

ההכנות לפסח

כתב הטור (או"ח סי' תכט): "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלושים יום". הטעם הפשטי לכך הוא מכיון שהלכות הפסח הן מרובות ביותר, ולכן צריך כבר שלושים יום קודם הפסח להתחיל לעסוק בהן כדי להספיק את כולן. אולם בנוסף לפשט גם נרמז בזה שכדי לזכות לאור העצום שיוֹרד לעולם בחג הפסח יש להתכונן הכנה רוחנית רבה שלושים יום קודם הפסח.

מנהג נשות ישראל הצדקניות לטרוח בימים אלו טירחה רבה בנקיון הבית וכליו כדי להכשירם לחג הפסח, ושכרן על כך בשמים הוא עצום. ויש כח בטירחה זאת לבטל גזרות קשות מעל כלל ישראל בכלל, ומעל בני ביתם בפרט. וכפי שמספרים שכשהיה הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א מרגיש שמידת הדין מתוחה ביותר ואין כח בתקיעת השופר בראש השנה לקרוע את גזרי הדין, הוא היה מזכיר לפני הקב"ה את טירחתן המרובה של נשות ישראל בנקיון הבית לפסח, ובזה היו מתמתקים כל הדינים.

נקיון גשמי זה וכן בדיקת החמץ בליל י"ד וביעורו ביום י"ד פועלים גם נקיון רוחני בבית, ומסלקים ממנו כל מיני רוחות רעות ושאר מרעין בישין שמסתתרים בו וגורמים לצרות רבות וחוסר שלום בית, ועל ידי סילוקם מתמלא הבית ברכה וישועה. ולכן לא יפה עושים אלו שלא טורחים כלל בנקיון והכנת הבית לפסח אלא סוגרים את ביתם כמות שהוא במשך כל שבעת ימי הפסח והולכים לבתי מלון וכו', כיון שבזה הם מפסידים לעצמם לא רק נקיון גשמי, כי אם גם נקיון רוחני וסילוק כל הפגעים והנזקים ושאר רוחות רעות מן הבית.

אולם בנוסף לכל זאת, נקיון זה בא לרמוז לכולנו על הצורך הגדול לנקות ולטהר את הנשמה מכל הליכלוך הרוחני שדבק בה במשך השנה על ידי מעשינו, וכן לנקות אותה מהמידות הרעות כמו קנאה, שנאה, צרות עין וכו' כדי שתהיה ראויה לקבל את קדושת חג הפסח.

אכן מבואר בספרים הקדושים (ראה חסד לאברהם במעיין השני נהר נז') שכדי שיוכל כל אחד מישראל לזכות לאור העצום שיוֹרד לעולם בליל פסח ולא יהיה עיכוב לכך מצד עוונותיו, עושה עימנו הקב"ה חסד גדול ושלושים יום קודם הפסח הוא מתחיל להוציא כל יהודי מהיכלות הטומאה שנפל אליהם על ידי מעשיו הרעים, ומנקה אותו בכל יום מימים אלו מחלק אחד משלושים מהעוונות שעשה, עד שבלייל פסח נמצא כל אחד מישראל נקי וטהור מכל חטא כמלאך ממש, והוא בבחינת בן חורין מיצרו הרע, וראוי לקבל את קדושת חג הפסח.

ובראות האדם את גודל החיבה והאהבה שנוהג כלפיו הקב"ה בחג הפסח, מיד מתעורר ליבו לשוב אל ה' מתוך אהבה ורצון, בבחינת "תשובה מאהבה".

ולכן אף על פי שבנוגע ליום ראש השנה מצינו שיש מדקדקים שלא לאכול אגוזים כיון ש'אגוז' בגימטריא קלחל הוצמ", הברדאו, וכ' וניא רבדה חספ גחב תאז לכב, (הגהב ב"ס, גפקת י"ס ח"ו ע"וש) 'אטח' לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו" (שם סי' תעב, טז).

ומבאר מרן פאר הדור והדרו רבנו עובדיה יוסף שליט"א(זיע"א): בראש השנה רוב העולם שבים בתשובה רק מחמת יראתם מיום הדין, והרי אמרו חז"ל (יומא פו, ב) שהשב מיראה "זדונות נעשות לו כשגגות" אך לא נתקנות לגמרי, ולכן עדיין איננו חפצים בחטאים, ולא אוכלים אגוזים הרומזים אליהם. אולם בפסח יש בכוחו של כל אחד מישראל לזכות לשוב אל ה' באהבה, והרי על השב מאהבה אמרו חז"ל (שם) ש"זדונות נעשות לו כזכויות", ולכן אנו חפצים בחטאים שכבר עשינו, ואף אוכלים אגוזים הרומזים אליהם, שהרי כל החטאים יהפכו לזכויות על ידי תשובתנו.

ובחג פסח יכול כל יהודי לזכות לעשות תשובה שלימה בנקל, כיון שבאותו לילה שהקב"ה בא להכות את בכורי מצרים נאמר: "ופסח ה' על הפתח" (שמות יב, כג), ומבאר השפת אמת שנרמז בזה, שאף על פי שבדרך כלל אומר הקב"ה לישראל: "בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו" (שיר השירים רבה ה, ג), כלומר שכדי לזכות שהקב"ה יסייע לאדם לשוב בתשובה שלימה ויפתח לו פתחים רבים בעבודת ה', על האדם לפתוח מצידו כל פנים "פתח אחד של תשובה כחודה של מחט", אולם בפסח הקב"ה כביכול מוחל ופוסח אפילו על אותו פתח, בבחינת אוה רשאב ידוהי לכ לבקמו, "חתפה לע'ה חספוי"

